

VEEPEILER VARKEN DOOR DE JAREN HEEN

Nu Veepeiler Varken zijn achtste levensjaar ingaat, wordt het eens tijd voor een terugblik ... In dit eerste deel werpen we een licht op de tweedelijnsdiergeneeskunde over de jaren heen. In het volgende nummer kan je lezen welke projecten al zijn uitgevoerd en welke er op stapel staan. – *Ellen de Jong, Veepeiler Varken - DGZ*

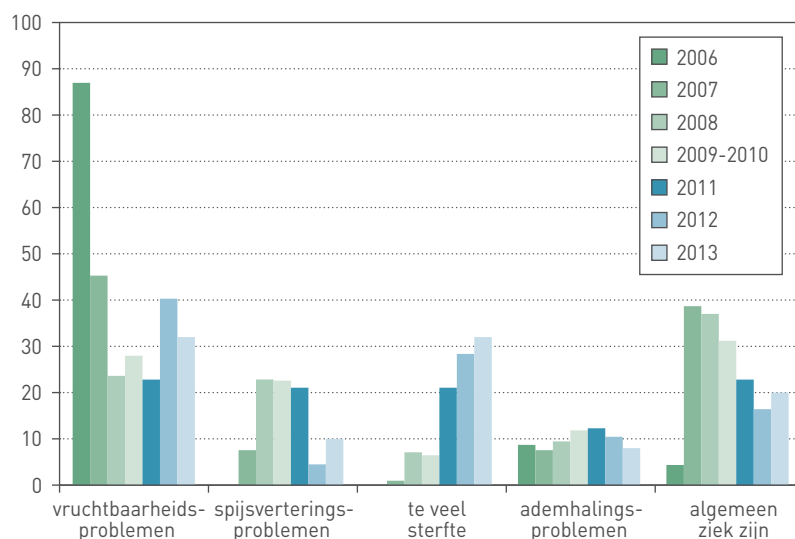
Het programma Veepeiler Varken, dat in 2006 is ontstaan uit een samenwerking tussen Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) en Arsia (in Wallonië) enerzijds, en de faculteiten Diergeneeskunde van de universiteit van Gent en Luik anderzijds, steunt op 2 grote pijlers. Ten eerste is er het verlenen van tweedelijnsadvies op varkensbedrijven met een specifiek diergezondheidsprobleem. Ten tweede zijn er de praktijkgerichte onderzoeksprojecten. Met deze kleinere projecten tracht men kort op de bal te spelen en *hot topics* uit het veld nader te onderzoeken.

Veepeilerdierenarts

Ellen de Jong bekleedt sinds maart 2012 de functie van Veepeiler Varkensdierenarts binnen DGZ. Zij is in 2008 afgestudeerd als dierenarts, in de optie varken, pluimvee en konijn. In september van dat jaar trad ze in dienst als assistent bij de UGent, in de vakgroep Voortplanting, verloskunde en bedrijfsdiergeneeskunde. Daar gaf ze les aan de laatstejaarsstudenten en stond ze in voor hun begeleiding tijdens bedrijfsbezoeken, onder andere

voor Veepeiler. Ze draaide ook mee in de nacht- en weekenddiensten op de buitenpraktijk van herkauwers. In 2008 vatte ze een doctoraatsonderzoek aan over vruchtbaarheid bij het varken, meer

bepaald het speenmanagement van de zeug. In die hoedanigheid startte ze eveneens een Veepeilerproject omtrent reforme zeugen (meer informatie hierover volgt in het volgende nummer). Op

Figuur 1 Redenen tot aanvraag bedrijfsbezoek in het kader van de tweedelijnsdiergeneeskunde voor Veepeiler Varken over de jaren heen - Bron: DGZ

1 maart 2012 maakte Ellen de Jong de overstap naar DGZ, waar ze startte als Veepeilerdierenarts. Tot haar dagelijkse taken behoren het uitvoeren van bedrijfsbezoeken in het kader van de tweedelijnsdiergeneeskunde, maar ook het bedenken, uitschrijven en uitvoeren van projecten. Voor beide taken wordt ze uitstekend bijgestaan door haar collega's van het varkensteam van DGZ en van UGent.

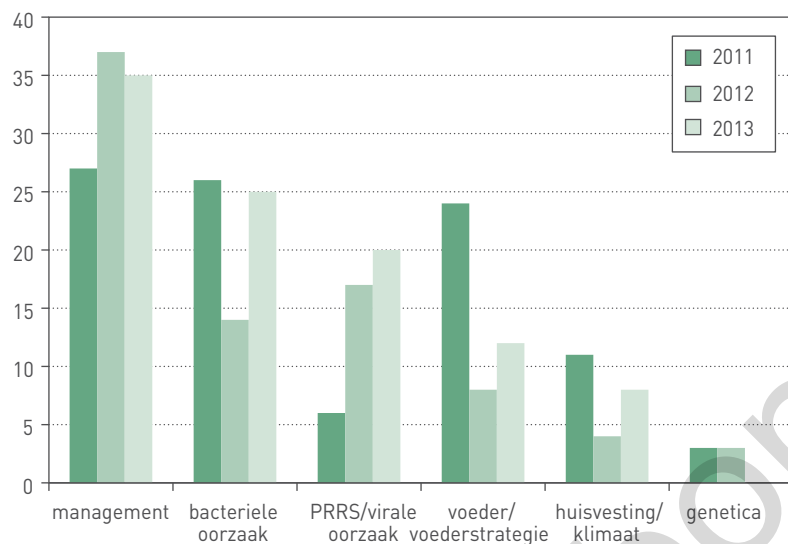
Tweedelijnsdiergeneeskunde

Een eerste luik van Veepeiler Varken richt zich op het bijstaan van varkensbedrijven, die reeds geruime tijd kampen met een probleem, waarvan men – ondanks verschillende onderzoeken – de oorzaak niet kon achterhalen. De veehouders en dierenartsen zitten veelal met hun handen in het haar en een frisse blik van een buitenstaander kan soms wonderen verrichten. Bij zo'n bedrijfsbezoek zitten verschillende partijen (Veepeilerdierenarts, varkenshouder, bedrijfsdierenarts, voederadviseur, adviseurs van het fokbedrijf ...) samen rond de tafel, om het probleem multidisciplinair en met meer

.....
Een frisse blik van een buitenstaander kan soms wonderen doen.
 .....

diepgang te benaderen en zo tot een oplossing te komen. In samenspraak met de bedrijfsdierenarts, kunnen er zo nodig aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd (bijvoorbeeld laboratoriumonderzoeken van biologische monsters, drinkwater en voeder, autopsies, slachthuisonderzoek, enzovoort). Per bezoek wordt een verslag opgesteld met adviezen en een plan van aanpak. Indien nodig of gewenst kan het bedrijf meerdere keren worden bezocht voor verdere opvolging van de problematiek en bespreking van het verslag. De bedrijfsbezoeken worden in Vlaanderen uitgevoerd enerzijds door de afdeling Gezondheidszorg Varken van DGZ en anderzijds door de vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de faculteit diergeneeskunde, UGent.

Aantal bezoeken over de jaren heen Gemiddeld (2006 tot 2013) voert Veepeiler Varken een tachtigtal bedrijfsbezoeken uit op jaarbasis. Het aantal bezoeken kende een piek in 2008, met 127 bezoeken. De

Figuur 2 Vermoedelijke oorzaken van bedrijfsproblematiek in het kader van tweedelijnsdiergeneeskunde voor Veepeiler Varken van 2011 tot 2013 - Bron: DGZ

Ellen de Jong bekleedt sinds maart 2012 de functie van Veepeiler Varkensdierenarts binnen DGZ.

verspreiding over de seizoenen is quasi gelijklopend, met een kleine piek in het najaar (september-november). Dit kan deels verklaard worden door het aandeel van de zogenaamde najaarsonvruchtbaarheid, aangezien de meest voorkomende reden tot aanvraag van een Veepeilerbezoek vruchtbaarheidsproblemen betreft (zie verder).

Redenen tot aanvraag Figuur 1 (p. 6) geeft een overzicht van de bedrijfsproblemen die leiden tot het aanvragen van een bedrijfsbezoek tussen 2006 en 2013. De redenen tot aanvraag kunnen ondergebracht worden in 5 categorieën. Om de vergelijking correct te maken, is dit procentueel berekend en zijn klassen zoals 'zenuwsymptomen', 'oortopnecrose en kannibalisme', 'huidaandoeningen',

'prestaties' en 'locomotorische problemen' samengebracht onder de noemer 'algemeen ziek zijn'. Hierbij valt op dat vruchtbaarheidsproblemen (verwerpen, niet berig worden, herlopen, stilvallen tijdens de partus ...) zowat ieder jaar de meest frequente reden van aanvraag zijn. In 2006 was dit zelfs het geval voor 86% van de aanvragen. Dit was te wijten aan het PRRS-virus, dat toen serieus huisgehouden heeft in de Vlaamse varkensstallen. Het aantal bezoeken ten gevolge van ademhalings- en spijsverteringsproblemen bleef quasi stabiel in de loop van de jaren, terwijl het aantal massale (en op het eerste gezicht onverklaarbare) sterftes toenam. Ook in de rubriek 'algemeen ziek zijn' daalde het aantal aanvragen over de jaren heen. Dit

kan ten dele liggen aan het feit dat chronisch slechte prestaties minder duidelijk zijn voor de varkenshouder en dus minder als probleem worden beschouwd om Veepeiler in te schakelen.

Vermoedelijke oorzaken Bij heel wat bedrijfsproblemen is de oorzaak multifactorieel. Door aanzet te geven tot verder onderzoek en door als onafhankelijke partij tussen de verschillende partners (laboratoria, voederspecialisten ...) op te treden, is Veepeiler zeer belangrijk om tot een etiologische diagnose of het oplossen of het verbeteren van de problematiek te komen.

Figuur 2 (p. 7) geeft de vermoedelijke conclusies van de bedrijfsbezoeken van de afgelopen 3 jaar schematisch weer. Opvallend is dat het management in de meeste gevallen aan de basis ligt van het probleem, gevolgd door een infectieuze

oorzaak (viraal dan wel bacterieel). In de categorie van virale oorzaken staat PRRSv afzonderlijk vermeld. Dit omdat in het merendeel van de gevallen PRRSv aan de basis lag van de problemen. Zoals reeds vermeld was PRRSv een serieus probleem in 2006. Het percentage bedrijfsbezoeken naar aanleiding van PRRSv-problematiek is in de loop van de jaren sterk gedaald, van 83% in 2006, over 39% in 2007 en 9% in 2008 tot 3% in 2009-2010. Opmerkelijk is dan weer dat het probleem PRRSv in de afgelopen 2 jaar verdrievoudigd is. Hoogstwaarschijnlijk kan hieruit worden afgeleid dat PRRSv opnieuw in opmars is in het veld, ook al vaccineren de meeste bedrijven tegen deze aandoening. Daarom zitten bedrijfsdierenartsen vaak met de handen in het haar en wordt de hulp van Veepeiler ingeroepen. Dat PRRSv als frequente

reden opduikt voor problemen, komt overeen met wat in de vorige paragraaf werd beschreven, namelijk dat de meest frequente aanvraag tot tweedelijnsdiergeneeskunde vruchtbaarheidsproblemen zijn. Samen met het management, zal PRRS hiervan vermoedelijk de hoofdoorzaak zijn.

Praktijkgerichte onderzoeksprojecten

Naast de bedrijfsbezoeken in het kader van tweedelijnsdiergeneeskunde staat Veepeiler ook in voor het uitvoeren van verschillende praktijkgerichte onderzoeksprojecten. Hierop zullen we in een tweede artikel dieper ingaan. ■

Met vragen over Veepeiler Varken kan je altijd terecht bij DGZ op tel. 078 05 05 23 of e-mail helpdesk@dgz.be.